

ויאמר משה

פרשת "כ" תצ"א". ט' אלול ה'תש"פ. עלון מספר 99.

מאמר על פרשת השבוע:

"כ" תצ"א למלחמה על אויביך" (דברים כ"א י').

האויב הגדול והמסוכן ביותר לאדם – הוא היצר הרע. לכן אמרו חז"ל (ברכות ה'): "לעולם ידגין אדם יצר טוב על יצר הרע, שנאמר: "דגנו ואל תחטאו!" – תמיד צריכים להרגין את היצר הטוב, לעצבן אותו. למה להרגין את היצר הטוב ולא את היצר הרע? כי להרגין את היצר הרע זה מסוכן. ההיפך, על היצר הרע אמרו (סוטה מ"ז): "לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת". אם היצר הרע בא אל האדם, ומנסה לפתות אתו לדבר עברה – אל ילך אתו ראש בראש, אלא יאמר לו: "בסדר חבר, אבל היום אין לי זמן, תבוא מחר...". כשיבוא מחר, יאמר לו שוב: "התכונתי למחר", וכן על זו הדרך. הרי אם אדם לקח הלוואה מחבר, ובהגיע זמן הפרעון אין לו לשלם, הוא אומר לו: "מחר אשלם", ולמחרת, כשבא המלוה לבקש את התשלום – שוב דוחה: "תבוא מחר". ובכן, אם על הלוואה יכולים לומר מחר – גם ליצר הרע אפשר לומר: "לא היום, מחר...". הרב ישראל מאיר הכהן קגאן מראדין זצוק"ל, החפץ חיים, היה רגיל לספר על חנות שהיה תלוי בה שלט: "היום בכסף, מחר בחינם". בא בן אדם ביום ראשון, אומר לו המוכר: "אתה רואה? כתוב שהיום בכסף ומחר בחינם, היום עליך לשלם!". יצא הקונה מן החנות ושב למחרת. פנה אליו המוכר: "אינני יודע, תסתכל מה כתוב על השלט: היום בכסף מחר בחינם...". אם כן, אין תועלת מלהרגין את היצר הרע, אבל את היצר הטוב צריכים להרגין – "לעולם ידגין אדם יצר טוב. אם נצחו – מוטב, ואם לאו – יעסק בתורה". איך מרגינים את היצר הטוב? הדבר הראשון שהיצר הרע רוצה הוא – לבטל את האדם מתורה, לכן צריכים לתת תמריצים ללימוד התורה. כך כתוב ברמב"ם, שכשהוא ילד מותר לו להבטיח לו מתנות כדי שילמד. למשל, להבטיח לילד שאם ישנן בעל פה כך וכך פרקי משניות – יקבל כך וכך. כל הזמן לתת תמריצים ללימוד. אנחנו רואים שצורה זו של נתינת תמריצים ללומדים חוללה מהפכות. יש מפעל הש"ס של האדמו"ר הרב יקותיאל יהודה הלברשטאם מצאנז קלויזנבורג זצוק"ל. הוא בנה כמה וכמה מסלולים: יש מסלול של שבעים דף לחודש, כך שבתוך שלוש שנים גומרים את הש"ס, יש מסלול של שלושים דף לחודש, ומסלול של עשרים דף, ועל כל מבחן מקבלים מלגות, ובזכות זה התחילו אנשים רבים ללמוד תורה. אבל היצר הטוב, כשרואה את הדברים הללו – הוא מתרגז. קשה לו לראות שלומדים עבור תמריצים. אומרים חז"ל: אין דבר, מותר להרגין אותו! את היצר הרע מסוכן להרגין, אבל את היצר הטוב צריכים להרגין. הוא כביכול מטיח באדם: "מה, רק בשביל תמריצים טוב לך ללמוד? נראה אותך לומד ללא תמריצים!". והאדם משיב לו: "אני לוקח את התמריצים, כי אני צריך לתת משהו גם ליצר הרע שישב בשקט ולא יפריע לי ללמוד, אבל באמת אני לומד לשם שמיים, למען הקדוש ברוך הוא. אני רוצה לדעת, רוצה להתקדם!". זה הדבר הראשון – לימוד תורה. ובאמת בדרך הטבע לא שייך לנצח את היצר, כמו שאמרו חז"ל (קידושין ל'): "ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו – אין יכול לו", ולכן, אומר רבי חיים אבן עטר זצוק"ל, האור החיים – "מבטיחו הכתוב, שהגם שתקיף הוא היצר מכוח האנושי, אף על פי כן יתנהו ה' בידו". הקדוש ברוך הוא מבטיח שאם רק תצא למלחמה באמת – "ונתנו ה' אלוקיך בידך". כל מה שאתה צריך לעשות הוא: להחליט לצאת למלחמה! ברגע שיצאת – יש לך הבטחה שתנצח במלחמה. על בת פרעה כתוב (שמות ב' ה'): "ותשלח את אמתה". היא ראתה את התיבה מרחוק, ולא היתה יכולה להגיע אליה, לכן שלחה את אמתה. מהו "אמתה"? על פי פירוש אחד זו השפחה שלה, ועל פי פירוש אחר זאת אמת היד שלה. היא שלחה את ידה לכיוון התיבה, והיד שנתרבה והתארכה עוד הרבה אמות, עד שהגיעה לתיבה. שאל האדמו"ר השרף הרב מנחם מנדל מורגנשטרן מקוצק זצוק"ל: מאחר והיא ראתה שהתיבה רחוקה, ואין לה אפשרות להגיע אליה, בשביל מה פשטה את ידה? ותרץ, שאדם צריך לעשות כל מה שהוא יכול, אחר כך זה כבר פועל לבד. אם אדם מתאמץ לעשות כל מה שהוא יכול, בעבודת

ה' ובקיום המצוות – יש לו סיעתא דשמיא גדולה, הוא מצליח אפילו למעלה מגדר הטבע. כל אדם שפוקח את עיניו לראות, רואה את זה על כל צעד ושעל. אדם אחד רצה לבוא אל הרב שמריהו יוסף חיים קניבסקי שליט"א, כדי שר' חיים יגזור תלחל לילד שלו, שהיה לו חלאקה. הבעיה היתה, שהשעה כבר היתה חמש אחר הצהריים, ובשעה הזאת הדלת שם סגורה. אמרתי לו: "נכון, אתה יודע שלא תפגוש אותו, אבל בכל זאת תלך. זאת תהיה ההשתדלות שלך". הוא הלך, והתקשר אלי להגיד לי, שמשום מה הם פתחו את הדלת שלא כדרכם. הוא נכנס, ור' חיים גור לילד תלחל. כלל גדול הוא בעבודת ה' – לשאוף! עלינו לשאוף להגיע לדרגתו של אברהם אבינו, ולומר לעצמנו תמיד: "מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי". ועם זאת, אדם צריך להיות שמח עם כל פסיק של התקדמות, עם כל הצלחה – קטנה ככל שתהיה. היצר הרע, שרוצה לייאש ולהפיל אותנו, מנסה לשכנע אותנו בדיקו להפך: "מה פתאום לשאוף?! אתה בין כה וכה לא תגיע, אז למה לך סתם לפתח ציפיות?!" – עם כל ירידה ונפילה הוא מכניס לאדם את המחשבה המיידית: "אני לא שווה כלום. עוד פעם נסיתי ולא הצלחתי, אין לי סיכוי"... צריך לדעת, שזו עצת היצר, וכשיודעים שהמחשבות המחלישות האלו הן רק עצת היצר, יש יותר כח להתגונן מפניהן. יש לנו כוחות שהם לא כדרך הטבע. בלי סיעתא דשמיא אנחנו בין כה וכה לא שוים כלום, ועם סיעתא דשמיא נוכל להגיע בעזרת ה' למעלות גבוהות מאוד. האמת היא, שכל הזמן אנחנו חיים על ניסים. לא פעם, לאחר הרצאות בסמינר, שופך אדם את לבו בפני. מתעורר בו רצון חזק לחזור בתשובה, הוא רואה את האמת ומכיר בה, אבל נופל עליו פחד מול ההר שפתאום נצב מולו. מה יהיה? יש כל כך הרבה מצוות, איך הוא יצליח לקיים הכל? אני אומר לאדם כזה, שאי אפשר לכבוש את ההר בבת אחת. צריך לעזוב את החטא, אבל להתקדם צעד אחרי צעד בקיום מצוות. יש לי ראיית, שאם אדם מקבל על עצמו לעשות רצון ה', אבל הוא מבין שאם יעשה הכל בבת אחת, לא יעשה כלום – הוא רצוי ואהוב אצל הקדוש ברוך הוא, על אף שיש לו עוד הרבה מה לשפר. אני זוכר סמינר אחד, שהיה באמריקה, ודברו שם על החשיבות של מצות ציצית. הביאו הרבה ציציות, ורבים ממשתתפי הסמינר התעוררו, ועם עליהם ציצית וברכו בפעם הראשונה בחיים שלהם. המשגיח הרב דן סגל שליט"א ברח את כל אלו שלבשו ציצית. הבעיה היתה, שהיו שם כמה אנשים לא מדי חכמים, שנסו ללחץ יותר מדי. ראיתי על אחד ממשתתפי הסמינר, שהוא לחוץ מאוד, ומחפש דרך לברוח. נגשתי אליו, בקשתי שיבוא אתי לצד, ואמרתי לו: "אני מצוה עליך, שעכשיו בשום פנים ואופן לא תשים ציצית! קח אתך ציצית הביתה, אם תרצה תשים בבית, אם לא – אל תשים. ובכל אופן, עכשיו אל תשים. אל תשים בלחץ, ולא בהצגה"... לאחר זמן אמר לי אותו אדם, שאם לא הייתי אומר אומר לו זאת, הוא היה בורח הכל. מאחר והוא לא נאלץ לפעול מתוך לחץ, הוא מתקדם יותר ויותר, בקצב שהתאים לו, עד שקבל בשלמות עול תורה ומצוות. פגשתי פעם בחל אביב אדם שעובד בנגריה. קראו לו יענקלה. הוא אמר לי: "אתה יודע, אחרי השואה הסתובבתי בלי כיפה, ובטח שבלי זקן ופאות. פגשתי את האדמו"ר (מצאנז קלויזנבורג), והוא הכניס אותי לביתו באהבה גדולה. חצי שנה הוא האכיל אותי והשקה אותי, ולא אמר לי מילה אפילו ברמז שאשים כיפה. אחרי חצי שנה הוא אומר לי: "יענקלה, אתה יודע, זקן ופאות זה דבר כל כך יפה, זה הדרת פנים. אם היהודים לא היו חוטפים את זה, כל הגויים היו הולכים עם זה". מהר מאוד שמתי כיפה, ולא עבר זמן רב עד שגם גדלתי זקן ופאות".

מסקנה: רק תתחיל לשאוף – וה' יעזור לך!

שבת שלום ומבורך!

על פי מגיד המישרים הרב יהודה אריה שכטר זצ"ל.

חידודי הגר' ח:

- ש. האם תפקידה של ישיבה לחנך רק לתורה, או לחנך גם ליראת שמים?
ת. "הכל".
ש. מה קודם?
ת. "יראת שמים".

סיפור לשלחן שבת:

פושין וחב"ד:

הסופר משה גוטמן דבר עם החוקר הסופר בנימין קלוגר, כשיצא לפני שנתיים, ספרו "טיסה נעימה". וכך מספר בנימין קלוגר:

בסוף חודש אדר ה'תשס"ו הייתי בנמל התעופה בוינה, בדרכי הביתה. בעת שחפשתי את שער היציאה המיועד לטסים בחברת התעופה אל על הבחנתי באדם, יהודי מבוגר וכיפה שחורה לראשו, המביט בי בתמימה. ברור מאליו שנגשתי אליו, הושטתי את ידי בתוספת שלום עליכם. הוא שתק מהתרגשות והמשכתי להחזיק בידו עד שיחאושש. הוא אמר לי שהוא חולה, והוסיף קריצה בעינו. הוציא מתיק היד שעמו ערימת ניירות המעידים על כך שהוא הגיע לוינה לבקר אצל רופאים מומחים, והחל להתחנן אלי בתחנונים מופגנים שאעמוד עמו עד אשר יגיעו לקחתו אל הרופאים. תוך כדי התחנונים הבהיר לי בלחשה, כי ברגעים אלו הוא עושה הצגה מהחשש שבלשים אירניים עוקבים אחריו. הוא הספיק לספר לי, כי משך חצי שנה עשה מאמצים לצאת מאיראן לביקור בוינה לצרכי רפואה, אך למעשה הוא ממתין לשתי בנותיו שהגיעו לוינה לפגוש אותו, אחת מהן מתגוררת עם משפחתה הנהדרת בבני ברק. מאיראן נעבור לרוסיה, בת בריתה. בביקורו הראשון של נשיא רוסיה, ולדימיר פוטין (לא הרב ולא שליט"א), במוזיאון היהודי במתחם מארינה רוסצ'ה במוסקבה, ולאחר הטקס שהתקיים לכבודו, עמדתי יחד עם ראשי הקהילה היהודית, בראשות רבה הראשי של רוסיה הרב ברוך (בערל) לאזאר שליט"א. אנשתי אף אני ללחץ את ידו ופוטין, סוכן ריגול חריף לשעבר, הביט בי ולפתע הבהיר לרב לאזאר: "הוא לא חב"ד. יש לו פאות חקן. לחב"ד יש רק זקן". בחודש מר חשון תשמ"ו, בקרתי בני יורק לרגל נישואי בת ידידי שהומיני יחד עם רעייתי לבוא לכבוד ולהשתתף בשמחה במעונו. לצערנו, מורי ורבי, כ"ק האדמו"ר הרב יקותיאל יהודה הלברשטאם מצאנו קלויזנבורג זצוק"ל, כבר לא היה בקו הבריאות, ושכרו בית עבורו באזור סענד ריווער בפאתי ניו יורק. ותיקי תלמידיו ומקורביו היו המשב"קים, לפי תור שקבעו ביניהם. הזמנתי תור להכנס לקודש פנימה, וביום זה היה תורו של חסידו ונאמנו הרב בנימין וילגר לשמש בקודש. המתנתי כשעתיים עד שזכיתי לעמוד בפני האדמו"ר ונישקתי את ידו כמקובל אצלנו והרבי החזיק בידי, ור' בנימין הציג אותי לפני הרבי במיוחד על תפקידי ופועלי במפעל הש"ס, והקריא את הקויטל שכתבתי. הרבי משש את ידי משך כל העת וחייתי לקבל את ברכתו. לאחר כרבע שעה החליטו נאמני בית הרבי להוציא לשאוף אויר בפארק שקט באזור, ולאחד שכבר התיישבו באמבולנס שעמד לרשות הרבי והנסיעה החלה עד קצה החצר הפונה לרחוב בעיירה, נעצרו. באותו רגע עשתה שם את דרכה שיירת נשיא ארצות הברית לשעבר, לינדון ג'ונסון, שהתאכסן במרחק של כמה בתים משם, ובעומדי במקום נוח אף צלמתי את האמבולנס של הרבי ושיירת המכוניות הנשיאותיות. ב"טיסה נעימה" מתאר הכותב חוויות של טיסות מענינות. במיוחד נלקטו חוויות של טיסות פנים ברוסיה ובאוקראינה שהן, כדברי בנימין קלוגר – "לעיתים פלאי פלאים, ויותר מכך משעשעים, וגם גורמים לאיבוד זמן יקר".

חלק ח'

לקחי הקורונה:

מסיני אחד, שאכל איזה עטלף מסכן אחד, נדבקו בקורונה אין ספור אנשים, כך גם "איזה" יהודי אחד, עם "איזה" שיעור אחד, יצליח להדביק בתורה אין ספור אנשים.

סיפור מתח בהמשכים:

יעקל הקמזן הגוי (חלק ח').

תקציר: הגוי הנדיב שירד מונסיו גלה לרב העיר "תוספות יום טוב" שהוא מעולם לא היה עשיר, ובקושי היה לו כדי פרנסתו. את כל הכסף לתמוך בעניים קבל מאיש אחד, שנשבע שלא לגלות את זהותו. האיש היה נחרץ מאד בסרובו לגלות, אבל הרב לא הסכים לותר בדבר. הוא ערך לו

התרת נדרים ושבעות, וגור עליו בגזירת המרא דאתרא, שהוא חייב לגלות את אנו לטובת הציבור, ולהודיע בדיוק את זהותו של האיש! לא נותרה שום בררה בפני הפונדקאי, ואמר: "אני מבין שאני צריך לגלות, זה מה שאעשה, ואקוה שלא יהיה לאיש תרעומת בדבר, להיו נא ידוע בפני כבוד הרב, שכל מה שתולים בי העשירות וההילה, אין כל הכבוד הזה אלא למי שכיניו היה יעקל גוי הקמזן המפורסם, שלא היה אלא צדיק נסתר, שהסתיר את כל צדקותיו בחכמה מופלאה. הוא אהב והשתוקק מאד לבזיונות וההשפלות שספג... כנודע מהאר"י זצוק"ל גדול הטובה הבאה לאדם ברוחניות ובגשמיות על ידי קבלת הבזיונות באהבה. כל אותן תמיכות וצדקות הגדולות שתמכתי בבני קהילתנו, ובודאי בענין בית הכנסת אורחים דנן וכל צרכיו, הכל מתרומותיו הנסתרות של יעקל קמזן גוי, אשר השביעני בשבעה חמורה שלא לגלות את סודו! וכן כל אותן מעטפות שהביא באמתחתו כאילו מנייבי עם רחוקים, לא היו אלא מכיסו, וכדי להסתיר את תרומתו תלה אותן במשלוח נדיבים שמרחוק... ברצונו לזכות במנה גדושה של חרפות וקללות, היה גובה בשכרו מתוך כספו... נתח הגון באחוזים גבוהים ביותר...".

המשך יצא בעזרת ה' בעלון הבא...

חידודים בתורה:

- ש. מי היה כהן, ואבא שלו לא היה כהן?
ת. אהרן הכהן היה כהן, אבל עמרם אביו לא היה כהן.
ש. מי היה כהן שנעשה לוי?
ת. משה רבנו, בשבעת ימי המילואים שימש כדן כהן (זבחים ק"א: לשיטה א', עיין שם), ואחר כך חזר להיות דין לוי בלבד (עיין תמיד כ"ו). שמשו רבנו היה שומר את המקדש מדין עבודת הלויים).

אודות פרשת "פי תצא":

- יש לה 110 פסוקים.
- מתחילה בפרק כ"א פסוק י'.
- מסתיימת בפרק כ"ה פסוק י"ט.

הילולא דצדיקאי:

האדמו"ר הרב שמחה בונים בונהרד מפשיסחא זצוק"ל, י"ב תמוז ה'תקפ"ז. הצדיק הנסתר חכם מנחם מנשה זצוק"ל, י"ב אלול ה'תשכ"ח. הרב נחום לסמן זצ"ל, י"ב אלול ה'תשכ"ט. הרב יוסף חיים מבגדאד זצוק"ל – בן איש חי, י"ג אלול ה'תרס"ט.

חידות על פרשות השבוע:

- א. הגוי שאדם מוצא במלחמה.
ב. ילד איננו שומע בקול אביו ואמו.
ג. חוטי הציצית.
ד. מכאן נלמד שהמוצא אבדה צריך לחקור את המאבד.
ה. מצוה בפרשה.
ו. המילה הראשונה בפסוק האחרון בפרשה.
ז. אזהרה ללשון הרע.
ח. מצוה על היבם לעשות כשאינו רוצה לייבם.
ט. דבר שאסור לדרוש מעמוני ומואבי.
י. צריך לעשות שנפטר בעלה ללא ילדים.
יא. איסור שייך בבהמות כבגדים ובצמחים.
יב. לא ילבש.
יג. מצוה לעשות בגג.
יד. מצוה שעדיף לא לעשותה.
טו. גט בלשון התורה.
טז. לאיזה גר אסור להתחתן עם יהודיה לעולם?
יז. כמה מקבל הבן הבכור מירשת אביו?
יח. מה אסור לגנוז במשך חודש לאשת יפת תואר?
יט. מה עשה עמלק לעם ישראל?
כ. איסור בהלואה.
כא. מצוה בפרשה שקשורה לצפורים.
כב. מה אסור לעשות לשור כשחורש?
- אשת יפת תואר.
בן סורר ומורה.
גדילים.
דרוש.
השבת אבדה.
והיה.
זכור את אשר עשה ה' אלקיך למרים.
חליצה.
טובה.
יבוס.
כלאיים.
מעקה.
גדר.
ספר כריתות.
עמוני.
פי שנים.
צפרניים.
קרח בדרך.
ריבית.
שילוח הקן.
תחוסום.

על פי סדר א'-ב'

הזמנים לפי ירושלים עיהק תוכב"א.			שבת פרשת "פי תצא".			זמני השבת:		
הדלקת נרות	שקיעה	עלות השחר	נץ החמה	חצות היום והלילה	שקיעה	מוצאי שבת	צאת הכוכבים	רבנו תם
18:32	19:12	4:39	6:12:30	00/12:40	19:11	19:44	19:44	20:23

אשמח לקבל הערות, תיקונים, עצות ועוד. כדי להרשם כפרנס נא להתקשר ל-025870079. טעון גניזה. נא לא לקרוא בזמן שאינו ראוי. העלון מוקדש לעילוי נשמת: שלמה חיים בן אסתר ז"ל. עליזה בת מרים ז"ל. הרב אליהו בן טוביה בקשי דורון זצוק"ל. לרפואת: מרים בת עליזה. חיה בת מלכה. יפה בת רחל. הרב רפאל גבריאל אליהו בן רחל חיה שליט"א. להצלחת משפחת למני. להחלמה מהירה: משה בן שרה.